

בחינה במבוא לתהליכים סטוכסטיים

המרצה: ד"ר שלומי רובינשטיין

יש להגיש את הבחינה עד שעה 12:30 באתר המודל.
אסור השימוש בכל חומר עזר. מחשב כיס מותר.
בארבעת השאלות שבבחינה יש בסך הכל 12 סעיפים. ענו על כל הסעיפים.
כל סעיף הוא בעל ניקוד של 9 נקודות.
נמקו את תשובותיכם!

בהצלחה!

שאלה 1 (36 נקודות)

תהי $\{X_n\}_{n=0}^{\infty}$ סדרת משתנים מקריים.
תהי $\{Y_n\}_{n=0}^{\infty}$ סדרת המשתנים המקריים $X_0, X_1, X_3, X_4, \dots$ (מדלגת רק על X_2).
תהי $\{Z_m\}_{m=0}^{\infty}$ סדרת המשתנים המקריים המקיימת $Z_m = \sum_{n=0}^m X_n$ לכל m שלם אי שלילי.

- א.** האם יתכן שהתהליך $\{X_n\}_{n=0}^{\infty}$ לא יהיה שרשרת מרקוב, אך התהליך $\{Y_n\}_{n=0}^{\infty}$ כן יהיה שרשרת מרקוב?
- ב.** האם יתכן שהתהליך $\{X_n\}_{n=0}^{\infty}$ יהיה שרשרת מרקוב, אך התהליך $\{Y_n\}_{n=0}^{\infty}$ לא יהיה שרשרת מרקוב?
- ג.** האם יתכן שהתהליך $\{X_n\}_{n=0}^{\infty}$ לא יהיה שרשרת מרקוב, אך התהליך $\{Z_m\}_{m=0}^{\infty}$ כן יהיה שרשרת מרקוב?
- ד.** האם יתכן שהתהליך $\{X_n\}_{n=0}^{\infty}$ לא יהיה שרשרת מרקוב, אך כל סדרה אינסופית חלקית ממש של הסדרה $\{X_n\}_{n=0}^{\infty}$ כן תהיה שרשרת מרקוב?

בכל מקרה שבו משהו יתכן, יש לתת דוגמא מנומקת שמראה זאת.

שאלה 2 (18 נקודות)

תהי $\{X(t)\}$ מערכת תור עם שרת אחד ואין סוף מקומות המתנה. נניח שמופע הצרכנים לתור הוא פואסוני בעל עוצמה 1. נניח שזמן שרות של צרכן מתפלג $exp(2)$, וזאת באופן ב"ת בין הצרכנים השונים.

תהי $\{Y(t)\}$ מערכת תור עם שרת אחד ואין סוף מקומות המתנה. נניח שמופע הצרכנים לתור הוא פואסוני בעל עוצמה 1. נניח שזמן שרות של צרכן מתפלג $exp(2)$, וזאת באופן ב"ת בין הצרכנים השונים.

עבור כל $t \geq 0$ יהי $Z(t) = X(t) + Y(t)$.

- א.** נניח ששני התהליכים $\{X(t)\}$ ו $\{Y(t)\}$ הם ב"ת. מהו $\lim_{t \rightarrow \infty} P(Z(t) = 1)$?
- ב.** נניח שכל צרכן עובר למערכת התור האחרת כאשר זה כדאי לו. מהו כעת $\lim_{t \rightarrow \infty} P(Z(t) = 1)$?
-

שאלה 3 (27 נקודות)

יהי $\{X_n\}_{n=0}^{\infty}$ תהליך הסתעפות שבו מספר הצאצאים של כל פרט מתפלג כמו Z , כאשר מתקיים $P(Z = k) = 0.5^{k+1}$ לכל $k \geq 0$.

יהי $\{Y_n\}_{n=0}^{\infty}$ תהליך הסתעפות שבו מספר הצאצאים של כל פרט מתפלג כמו W , כאשר מתקיים $P(W = k) = \frac{1}{3} \left(\frac{2}{3}\right)^k$ לכל $k \geq 0$.

נניח שמתקיים $X_0 = Y_0 = 1$.

- א.** מהו $\lim_{n \rightarrow \infty} P(X_n = 0)$?
- ב.** מהו $\lim_{n \rightarrow \infty} P(Y_n = 0)$?
- ג.** מהו $P(X_2 = 1)$?
-

שאלה 4 (27 נקודות)

יהי $\{X(t)\}$ תהליך פואסון בעל קצב 1. יהי $\{Y(t)\}$ תהליך פואסון בעל קצב 1. נניח ששני התהליכים הם ב"ת.

- א.** למה שואפת כאשר $t \rightarrow \infty$ ההסתברות ש $\frac{X(t)-Y(t)}{3}$ הוא מספר שלם ?
- ב.** מהו $\lim_{t \rightarrow \infty} P(X(t + t^{0.1}) > Y(t))$?
- ג.** למה שואפת כאשר $k \rightarrow \infty$ ההסתברות שלכל $t \geq 0$ יתקיים $X(t + k) > Y(t)$?
-